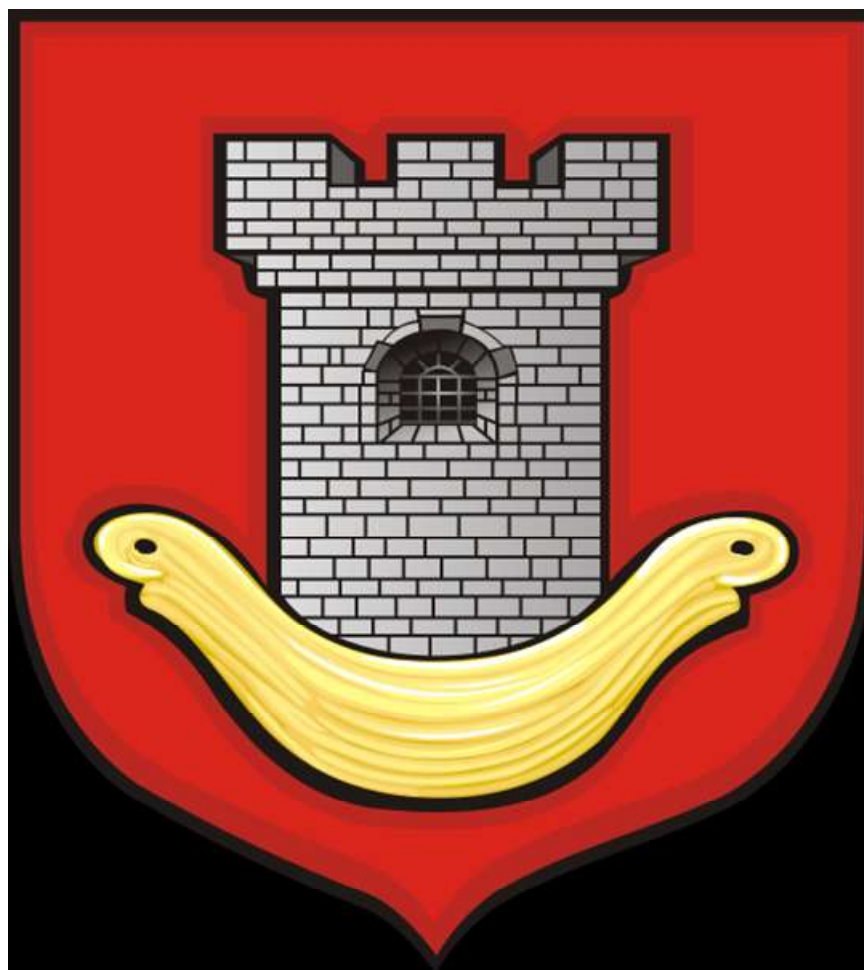

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2023 – 2026**

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
PODSTAWY PRAWNE DO OPRACOWANIA I REALIZACJI PROGRAMU.....	4
ROZDZIAŁ I. POJĘCIE PRZEMOCY.....	5
ROZDZIAŁ II. PRZYCZYNY I SKUTKI PRZEMOCY.....	7
ROZDZIAŁ III. DIAGNOZA LOKALNA I ANALIZA DANYCH.....	10
ROZDZIAŁ IV. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU..	16
ROZDZIAŁ V ADRESACI PROGRAMU	17
ROZDZIAŁ VI. REALIZATORZY PROGRAMU.....	17
ROZDZIAŁ VII. ZAŁOŻENIA PROGRAMU.....	18
ROZDZIAŁ VIII MONITORING PROGRAMU I EWALUACJA PROGRAMU.....	22
ROZDZIAŁ IX ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	22

WSTĘP

Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2026 obejmuje zadania, które na Gminę Miejska Górka nakłada ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Realizacja Programu, w szczególności w obszarach profilaktyki, ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą oraz oddziaływań wobec osób stosujących przemoc jest nastawiona na redukcję zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców gminy Miejska Górka oraz na wzrost efektywności podejmowanych działań. Prawo do ochrony przed przemocą w rodzinie jest jednym z obowiązków państwa, którego zaniechanie może być uznane za naruszenie praw człowieka. Ustawodawca stworzył system przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wprowadzono także m.in. ustawową definicję przemocy w rodzinie oraz dokonano podziału zadań pomiędzy wszystkie szczeble samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania temu zjawisku. Wydaje się bowiem, że jedynie regularna międzysektorowa współpraca wielu instytucji (ośrodków pomocy społecznej, służb mundurowych, organizacji pozarządowych, sądownictwa, oświaty, ochrony zdrowia, etc.) może być przyczynkiem do realnego zmniejszenia liczby dokonywanych aktów przemocy w środowisku domowym. Wdrożenie w życie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy jest gwarancją zintegrowanych działań profilaktycznych, interwencyjnych i pomocowych w tym zakresie. Głównym celem gminnego programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Miejska Górka, a tym samym budowanie skutecznie działającego systemu uwzględniającego lokalne uwarunkowania i rozmiary zjawiska. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców Gminy Miejska Górka. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejska Górka ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2023-2026. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

PODSTAWY PRAWNE DO OPRACOWANIA I REALIZACJI PROGRAMU

Do zadań własnych gminy, zgodnie z art.6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j.Dz.U.2021r.poz.1249 z późn. zm.) należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Podstawą prawną działań związanych z pomocą osobom, których dotyczy problem przemocy m.in. są:

- ustawa z dnia 25 lutego 1964r.-Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j.Dz. U.2020r., poz.1359 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U.2021r., poz.1119 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (t.j. Dz. U.2021r. , poz..1882 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U.2022r. poz. 2230 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (t.j. Dz. U.2022r., poz.1138 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. 2022r. poz.1375 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2022 r., poz. 559 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. 2022r. poz. 1327 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2021r., poz. 2268 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U.2020r., poz.2050 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. 2021 r. , poz. 1249 z późn. zm.);
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025;
- Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani dla Gminy Miejska Górka na lata 2022-2025.

I. POJĘCIE PRZEMOCY

Definicji przemocy jest wiele, różnią się między sobą bardziej lub mniej, w zależności od punktu widzenia jej autora. Określają jednak jedno negatywne zjawisko, które jest źródłem krzywdy, upokorzenia i cierpienia słabszego. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. 2021 r. , poz. 1249 z późn. zm.) określa przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Należy podkreślić, że przemoc w rodzinie inaczej zwana przemocą domową, to nie tylko przemoc fizyczna, lecz także psychiczna, seksualna lub ekonomiczna. Przemoc fizyczna to forma agresji łącząca się z naruszeniem granic ciała. Katalog zachowań będących przemocą fizyczną jest bardzo długi. W jego zakres wchodzi na przykład takie zachowania jak: bicie, kopanie, ciągnięcie za włosy, popychanie, szarpanie, duszenie, policzkowanie, wykręcanie kończyn, uciskanie części ciała. Demonstrowanie siły fizycznej bez konkretnej groźby użycia jej przeciwko osobie, np. poprzez niszczenie przedmiotów, wykonywanie gwałtownych ruchów naśladujących ciosy w bliskiej odległości ciała innej osoby, wywołujące u niej lęk. Wobec różnorodnych definicji przemocy postuluje się przyjęcie zasady, że zawsze tam, gdzie sposobem działania sprawcy jest jakiegokolwiek wykorzystanie siły fizycznej (nawet poprzez jej demonstrację) mamy do czynienia z przemocą fizyczną. Przemoc psychiczna jest niepożądanym oddziaływaniem na psychikę drugiego człowieka. Naruszeniem jego woli, poczucia bezpieczeństwa, samooceny, wolności wyboru jednak nie poprzez fizyczne zmuszenie do określonego zachowania, ale poprzez podjęcie działań lub wytworzenie atmosfery wywołującej zależność pomiędzy osobą stosującą przemoc psychiczną, a osobą która jej doznaje. Przykładami przemocy psychicznej jest zastraszanie, poniżanie, obrażanie, groźenie, upokarzanie, celowe wprowadzanie w błąd, posądzanie o zdradę lub inne przewinienia, wmawianie choroby psychicznej, permanentne narzucanie swojego zdania, stwarzanie sytuacji zależności lub podległości u osoby doznającej przemocy, wyszydzanie, izolowanie od świata zewnętrznego, ignorowanie, groźba odebrania dzieci. W pewnych okolicznościach zachowanie osoby stosującej przemoc może wywoływać wątpliwości co do tego, czy jest ono przemocą fizyczną czy psychiczną. Przemoc seksualna obejmuje różne działania, w tym wymuszony stosunek płciowy (gwałt) w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy w ramach związku lub poza nim, molestowanie seksualne (w tym domaganie się stosunku płciowego w zamian za pracę), wykorzystywanie seksualne dzieci, osób niepełnosprawnych intelektualnie bądź fizycznie, zmuszanie do prostytucji, a też dotkliwe krytykowanie zachowań seksualnych. Przemoc ekonomiczna – polegająca na całkowitym uzależnieniu finansowym ofiary przemocy od sprawcy, przybiera ona różne formy: począwszy od pełnego kontroli i nakazów wydzielania pieniędzy, do zaciągania kredytów czy zmuszania do ich zaciągania wbrew woli partnera, może to być też odbieranie zarobionych pieniędzy,

niezaspokojenie czy lekceważenie podstawowych potrzeb materialnych bliskich osób, uniemożliwienie podjęcia pracy. Zaniedbanie jako forma przemocy przejawia się permanentnym brakiem wykonywania prawnego obowiązku opieki nad daną osobą, co może prowadzić do narażenia tej osoby na utratę życia lub zdrowia. Polega także na niewłaściwym wykonywaniu obowiązków. Irena Pospiszyl w książce pt. „Przemoc w rodzinie” wskazuje, że zaniedbanie może polegać na biernej postawie, ale również może przejawiać się niewłaściwym wykonywaniem obowiązków, np. poprzez urojenie choroby dziecka i usilne leczenie go (syndrom Münchhausena). Syndrom ten bywa również zaliczany do jeszcze jednej rozpoznanej formy przemocy jaką jest nadopiekuńczość. Zwykle nie kojarzona z przemocą, za przemoc jest uznana, gdy dziecko traktuje się przedmiotowo dla zaspokojenia egoistycznych celów, nie licząc się z dobrem i wolą dziecka. Zatem zaniedbanie może przybrać formę braku zainteresowania daną osobą i w związku z tym zaniedbywaniem swoich obowiązków względem tej osoby, ale również może polegać na nadmiernej opiekuńczości, która prowadzi do zaburzenia prawidłowego funkcjonowania danej osoby. Za formę zaniedbania zatem można uznać nakładanie na dziecko obowiązków ponad jego możliwości rozwojowe, nawet jeśli przejawia ono zdolności w danym kierunku. Na przemoc w rodzinie można patrzeć z różnych punktów widzenia przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną:

- Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat sprawcy.
- Perspektywa systemowa, to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc.
- Perspektywa społeczna, to odbiór społeczny zjawiska przemocy w rodzinie, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy oraz czynniki mogące sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

Faza I - budowania napięcia. Istotą tej fazy cyklu jest stopniowy wzrost napięcia i agresywności sprawcy, pojawiają się w niej doraźne i mało dotkliwe incydenty przemocy, dochodzi do usprawiedliwiania i minimalizowania zachowań przemocowych;

Faza II - eskalacji - gwałtownej przemocy, zagrażającej zdrowiu i życiu ofiary, tę fazę charakteryzuje wymykająca się spod kontroli agresja; akty przemocy w tej fazie mogą zagrażać życiu ofiary, często u osoby doznającej przemocy dochodzi do dysocjacji, co ułatwia przetrwanie bólu i grozy;

Faza III - tzw. miesiąca miodowego, nasycona wzmożoną uprzejmością i skrucą dominantą, w którym przeważa poczucie winy i żalu, zmiana w funkcjonowaniu sprawcy powoduje, że ofiara ma nadzieję na możliwość trwałej zmiany; zazwyczaj jest to złudne wrażenie. Proces wiktyimizacji ukazuje, że ofiary często tkwią w krzywdzącym związku latami. Proces ponownej nadziei, rozczarowania i poczucia własnej bezradności wzmacnia patologiczną relację.

II. PRZYCZYNY I SKUTKI PRZEMOCY

W codziennym życiu mówimy często, że: „nic nie dzieje się bez przyczyny”, również w świecie naukowym badacze zawsze dociekają przyczyny badanego zjawiska. Tak, jak w całym naszym życiu każde zachowanie ma swoją przyczynę i skutek, tak i swoje przyczyny i skutki mają wszystkie rodzaje przemocy. Przyczyny przemocy można podzielić na kilka głównych czynników. Czynniki biologiczne, które najczęściej mają wpływ na agresję sprawcy to m.in.: wysoki poziom hormonu testosteronu, zaburzenia hormonalne (np. podwyższony poziom kortyzonu, a obniżony prolaktyny), zaburzenia w ośrodkowym układzie nerwowym, zaburzenia chromosomowe, jak również zmiany w układzie limficznym i w płatach skroniowych. Do czynników psychologicznych, które mogą sprzyjać rozwojowi przemocy, najczęściej zaliczane są: negatywne doświadczenia z okresu dzieciństwa, cechy osobowości agresywno – impulsywnej, stres, jak, np. przeżywanie agresji między rodzicami, odrzucanie w roli partnera seksualnego, nieudane relacje małżeńskie, alkohol, cechy dewiacyjne, cechy wrogości, lęki, zagrożenia. Osoby nie kontrolujące swoich emocji są agresywne z byle powodu. Ich reakcja może być niewspółmierna do sytuacji, tzw. „byle głupstwo” powoduje potężną eksplozję agresji. Są to osoby bardzo drażliwe, mają często niskie mniemanie o sobie, które pragnie zagłuszyć demonstracją siły. Na specyfikę sposobu myślenia sprawcy wpływ mają również czynniki kulturowe, akceptująca wiele zachowań archetypowych, takich jak pomniejszenie wartości płci żeńskiej, specyficzna koncepcja władzy oraz jej stosowania, używanie rozwiązań siłowych, kwestie prawa, sprawiedliwości i szacunku. Poszczególne instytucje (np. szkoła, wojsko, media), kształtują pewien model zachowań, w tym zachowań przemocowych. Uwarunkowania kulturowe leżą u źródeł przemocy ekonomicznej, czyli tradycyjny podział ról w społeczeństwie i wielowiekowe traktowanie kobiet w sposób podrzędny w stosunku do mężczyzn. Występowaniu zjawiska przemocy, zwłaszcza ekonomicznej, wobec kobiet sprzyja patriarchy. W systemie patriarchalnym liczy się męska władza, której podporządkowane są zarówno kobiety, jak i dzieci. Rola kobiet jest zredukowana do zadań mieszczących się głównie w sferze prywatnej, a dopuszczenie do sfery publicznej jest ograniczane prawem i zwyczajami oraz przyzwoleniem mężczyzn. Współcześnie patriarchy nie występuje w pełnej postaci i rzadko mamy do czynienia w Polsce z klasyczną rodziną patriarchalną, ale jego oddziaływanie w praktyce wciąż jest dotkliwe dla kobiet, ponieważ stawia je w sytuacji zależności finansowej od mężczyzn. Właściwie od stuleci jest tak, że mężczyźni zarabiają więcej od kobiet i w związku z tym są głównymi dostarczycielami dochodów w gospodarstwach domowych. To oni przeważnie sprawują władzę polityczną i ekonomiczną. Poczucie władzy i kontroli nad innymi jest zatem kulturowo wpisane w męskie zachowania, podczas gdy w zachowania kobiece wpisane są: poczucie zależności oraz podporządkowania tejże władzy. Z tej też m.in. przyczyny sprawcami przemocy ekonomicznej są częściej mężczyźni, a jej ofiarami

zaś – kobiety. Do czynników społecznych należą te, które pozwalają na pojawienie się relacji społecznych np. szkoła, sąsiedztwo i miejsce pracy. Pewne cechy warunków i relacji społecznych mogą zwiększać ryzyko wystąpienia przemocy. Czynniki relacyjne dotyczą związków i relacji danej osoby z członkami rodziny, przyjaciółmi, partnerami. Do czynników socjologicznych zalicza się takie, które tworzą klimat do powstawania przemocy, (np. dostępność broni, normy kulturowe i społeczne) oraz czynniki związane ze zdrowiem, polityką ekonomiczną, społeczną i edukacyjną państwa. Przemoc w rodzinie jest jedną z najczęstszych dysfunkcji społecznych prowadzącą do występowania chorób psychosomatycznych. Do najbardziej znamienych objawów emocjonalnych, chorobowych i społecznych doświadczania przemocy domowej należą:

- poważne obrażenia ciała, kalectwo, choroby somatyczne (np. bóle głowy, żołądka),
- wyuczona bezradność (bierne znoszenie zachowań krzywdzących)
- wzmożone napięcie emocjonalne, impulsywność,
- zaburzenia depresyjne: obniżony nastrój, emocjonalne otępienie, niska samoocena, brak chęci do działania, negatywne myślenie o sobie, świecie, przyszłości, stany lękowe, płaczliwość, próby samobójcze;
- zaburzenia lękowe: lęk przed podjęciem działania, przed krytyką, przed odrzuceniem; nieufność do otoczenia i brak umiejętności nawiązywania kontaktów społecznych; z zaburzeniami lękowymi często współwystępują zaburzenia odżywiania, depresje, uzależnienia;
- zaburzenia adaptacyjne w pokonywaniu codziennych trudności;
- uzależnienia (od alkoholu, narkotyków, leków uspokajających) będące próbą złagodzenia odczuwanego bólu psychicznego i fizycznego;
- próby samobójcze

Do najczęstszych skutków stosowania przemocy w rodzinie zaliczyć należy skutki o charakterze indywidualnym, społecznym oraz ekonomicznym.

Skutki indywidualne:

Osoby uwikłane w przemoc, a więc ofiary przemocy oraz jej sprawcy, ponoszą skutki o charakterze indywidualnym. Osoby dorosłe doznające przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku aktu przemocy lub samobójstwa będącego skutkiem przewlekłego stresu lub/i depresji, mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być też: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, ubóstwo, bezdomność. W przypadku dzieci, ofiar przemocy, skutkiem może być śmierć w wyniku aktu przemocy lub trwałe kalectwo. Skutkiem mogą być też: urazy fizyczne, zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, sięganie po środki psychoaktywne, uzależnienia, prostytuowanie się, konflikty z prawem, przejawianie zachowań agresywnych, nieprawidłowo rozwijająca się

osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym. Sprawcy przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku zabójstwa przez ofiarę w akcie samoobrony lub samobójstwa, mogą doznawać urazów, trwałego kalectwa. Skutkiem może być też bezdomność. Najczęściej dotyczy to osób, które opuściły zakład karny.

Skutki społeczne:

Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Przeżywają też wiele negatywnych uczuć: lęk, wstyd, poczucie winy. To sprawia, że często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Niektóre z nich próbują radzić sobie z negatywnymi emocjami sięgając po środki uzależniające. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi, zarówno rówieśników jak i dorosłych. W taki sposób liczba osób pośrednio dotkniętych skutkami przemocy w rodzinie rozszerza się na osoby obce. Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. Tak więc krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia.

Skutki ekonomiczne:

Przemoc w rodzinie niesie za sobą również skutki ekonomiczne. Ponosi je każdy obywatel. Skutki ekonomiczne, związane z systemowym wsparciem osób uwikłanych w przemoc, można zobrazować poprzez wskazanie instytucji bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się problemem przemocy w rodzinie.

- Policja- wielokrotne interwencje w domach, przyjmowanie pokrzywdzonych w komisariatach, wizyty dzielnicowych i funkcjonariuszy ds. nieletnich w miejscu zamieszkania rodzin dotkniętych przemocą, umieszczanie sprawców w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych, sporządzanie pism i wniosków do instytucji m.in. w przedmiocie uzależnienia czy o wgląd w sytuację rodziny i dziecka, prowadzenie dochodzeń, izby dziecka.
- Służba zdrowia- leczenie chorób psychosomatycznych i zaburzeń psychicznych- ambulatoryjne i szpitalne, leczenie skutków urazów doznanych w wyniku przemocy, w tym zabiegi chirurgiczne, rehabilitacja po urazach.
- Pomoc społeczna- zasiłki celowe, poradnictwo specjalistyczne, praca socjalna, prowadzenie placówek opiekuńczo wychowawczych (koszty opieki i wychowania dzieci), placówek interwencyjnych dla nieletnich, zespołów opiekuńczych (całodobowa opieka i udostępnienie schronienia), mieszkań chronionych, ośrodków

interwencji kryzysowej, specjalistycznych ośrodków wsparcia, hosteli dla ofiar przemocy.

- Edukacja- zajęcia reedukacyjne i wyrównawcze, nauczanie indywidualne, klasy integracyjne, świetlice socjoterapeutyczne, poradnie psychologiczno- pedagogiczne, specjalne ośrodki szkolno wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze i socjoterapii.
- Prokuratura i Sąd (karny i rodzinny)- prowadzenie spraw, opłacanie kuratorów.
- ZUS- zwolnienia lekarskie i renty.
- Pracodawcy- gorsza wydajność pracy osób, które żyją w przewlekłym stresie, zwolnienia lekarskie

ROZDZIAŁ III. DIAGNOZA LOKALNA I ANALIZA DANYCH

1. Charakterystyka gminy.

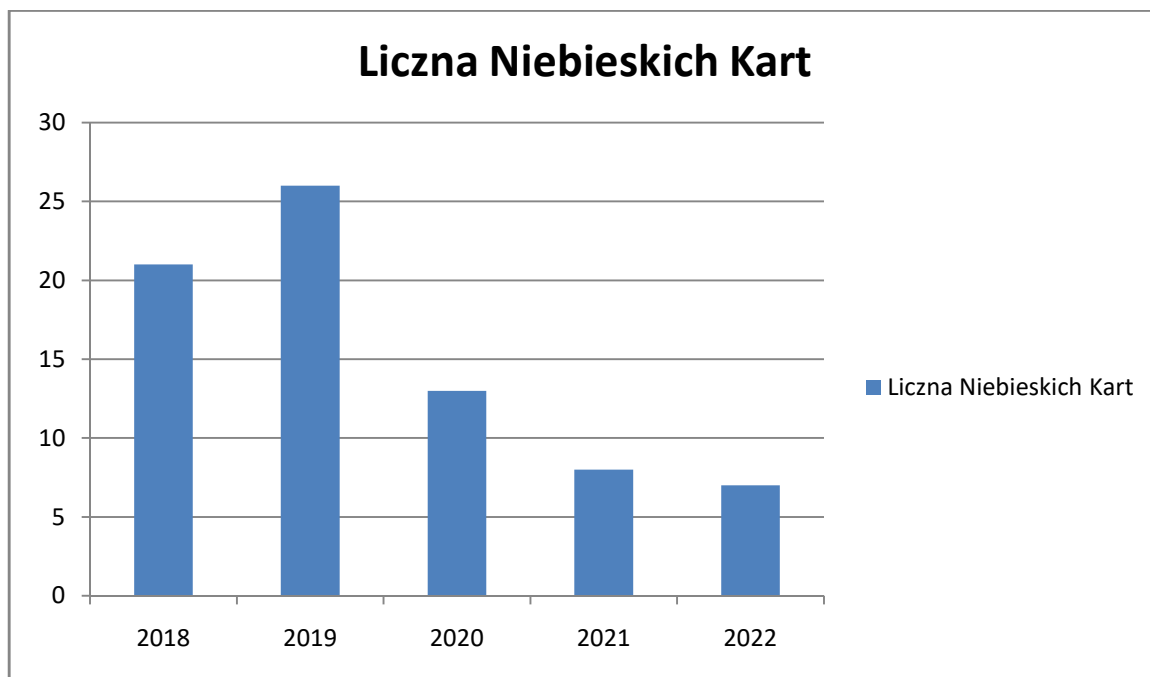
Miejska Górka to gmina miejsko-wiejska, położona w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, centralnie położona w powiecie rawickim. Gmina zajmuje powierzchnię 103,6 km², należy do niej 17 wsi. Na obszarze tym zameldowanych jest na pobyt stały 9007 osób (dane za listopad 2022 r.)

2. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Miejska Górka

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyczy najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Ogólne szacowanie skali przemocy w rodzinie obarczone jest dużym błędem ze względu na społeczne ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Ofiary przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniona. Zjawisko to przez wiele lat było marginalizowane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie ofiary od sprawcy. Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do ofiar przemocy w rodzinie jak również osób stosujących przemoc. Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące gminę Miejska Górka . Przemoc w rodzinie często łączy się z problemem nadużywania alkoholu i występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie została przeprowadzona w oparciu o posiadane statystyki i dane. Oszacowanie zjawiska przemocy możliwe jest między innymi dzięki procedurze „Niebieskie Karty”.

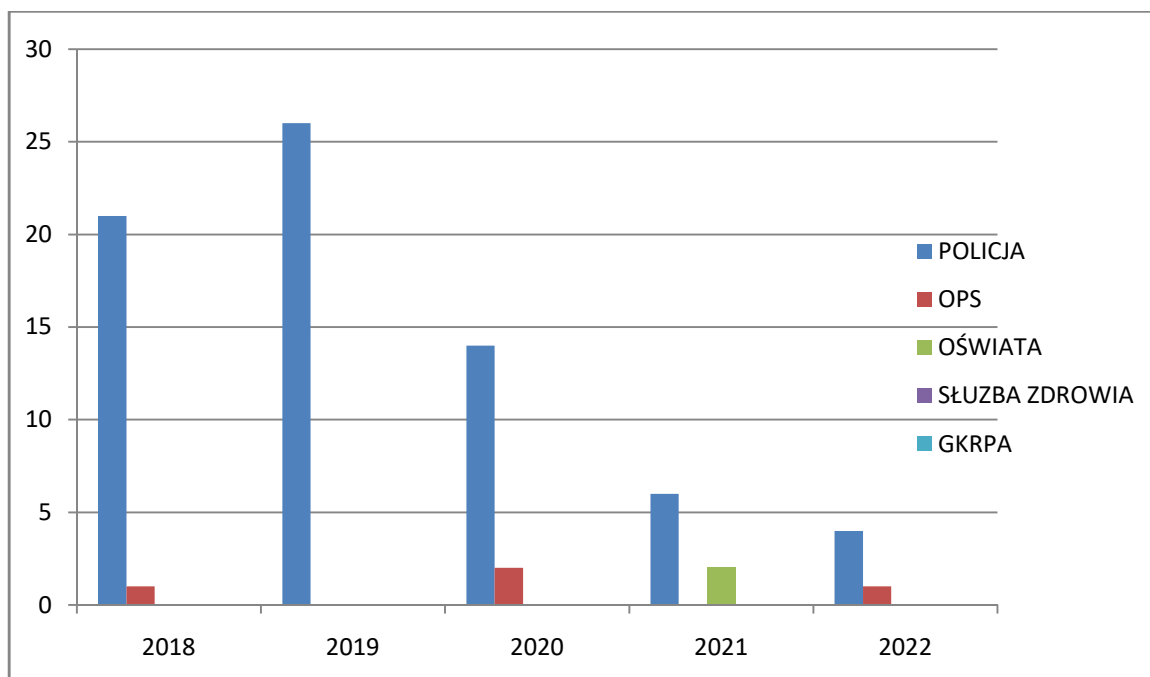
W latach 2018-2022 wypełnionych łącznie 78 „Niebieskich Karty- A”, (stan 30-11-2022) z czego najwięcej – 26 – w roku 2019. Zestawienie danych w formie wykresu obrazuje tendencje spadkową a działania wynikające z programu realizowanego w latach 2018-2022 przyniosły efekty

Wykres 1 – Ogólna liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w Gminie Miejska Górka w latach 2018-2022-(stan na dzień 30-11-2022).

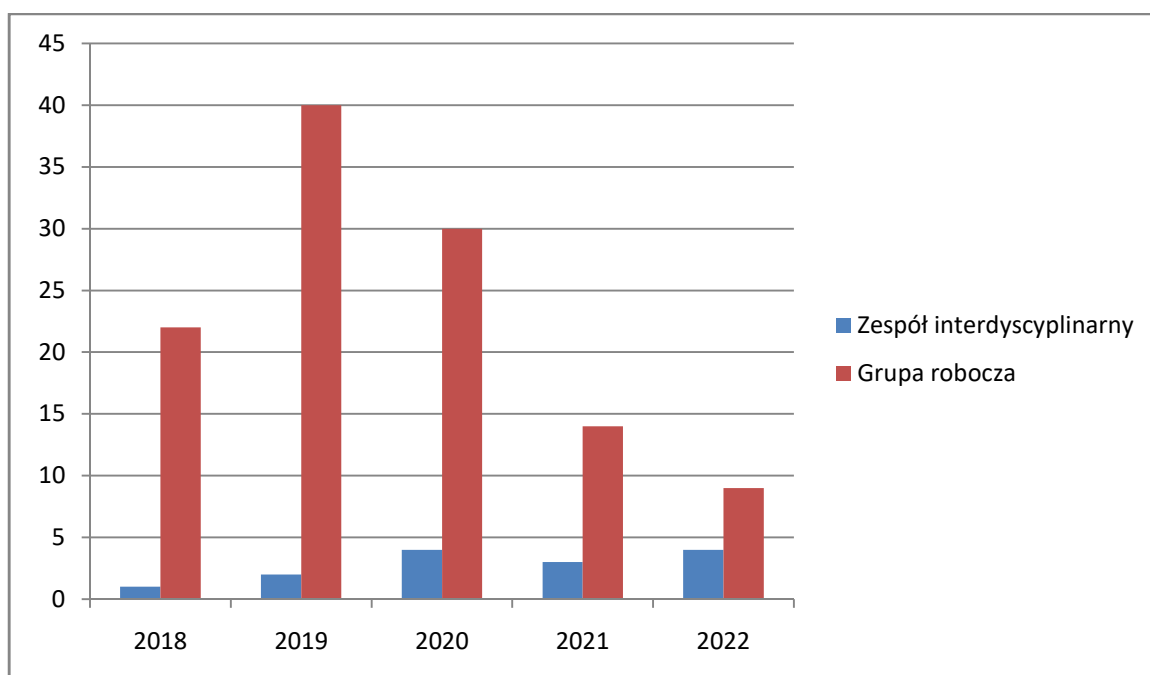
Najczęściej procedura jest wszczynana przez funkcjonariuszy Policji przybywających na interwencję (72), w następnej kolejności przez pracowników jednostek pomocy społecznej (4), placówki oświatowe (2), ochrona zdrowia oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie wszczęły żadnej procedury „Niebieskie Karty”. Poniżej przedstawiamy zestawienie wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” przez poszczególne służby w latach 2018-2022 (III kwartał).

Wykres 2 - Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne służby w latach 2018-2022

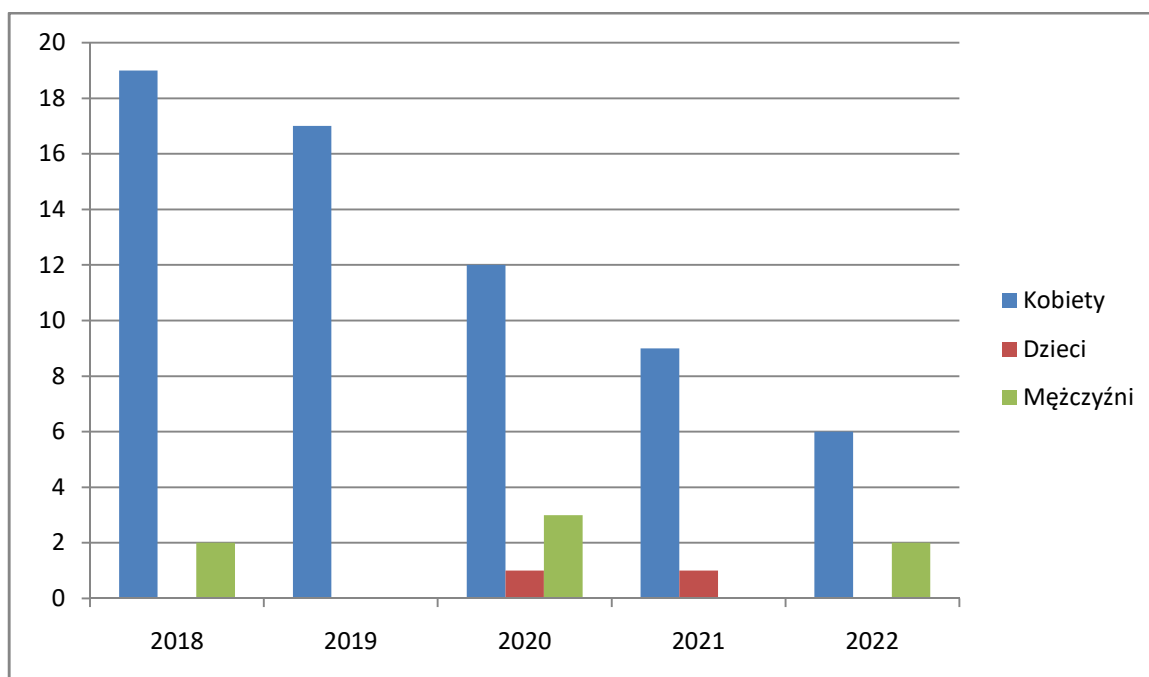
W analizowanym okresie tj. w latach 2018-2022 (stan na dzień 30-11-2022) odbyło się 14 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. W tym samym okresie odbyło się 115 posiedzeń grup roboczych.

Wykres 3 - Liczba posiedzeń grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2022

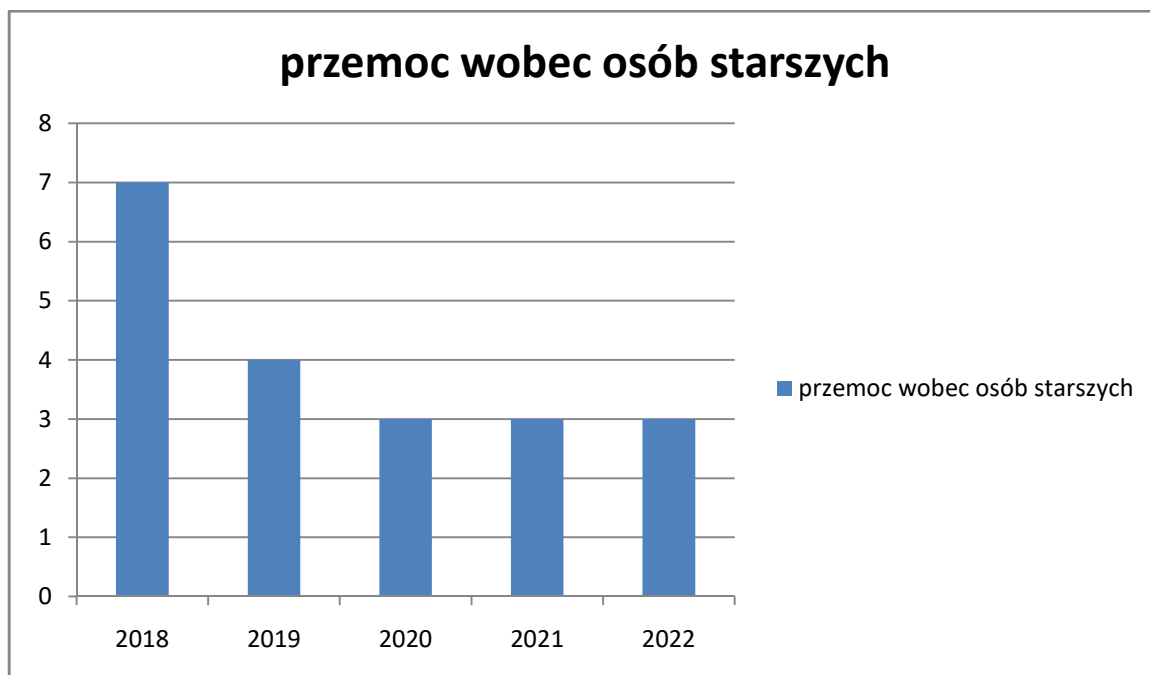
Grupą najczęściej doświadczającą przemocy na terenie Gminy Miejska Górka są kobiety. Jako najczęściej występujące formy przemocy wskazane zostały przemoc psychiczna oraz fizyczna, rzadziej przemoc ekonomiczna, seksualna czy zaniedbanie. Zjawisko przemocy wobec mężczyzn nie zostało odnotowane w przedstawionym okresie. Przemoc wobec dzieci została ujawniona na niskim poziomie przypadków ale należy zwrócić uwagę, że dzieci z rodzin gdzie dochodzi do przemocy nie są wskazywane jako bezpośrednie jej ofiary ale pośrednio narażone są na przemoc i udział w demoralizujących sytuacjach, wielokrotnie interweniując i broniąc ofiarę przemocy domowej

Wykres 4 Struktura osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2018-2022 (stan na dzień 30-11-2022)

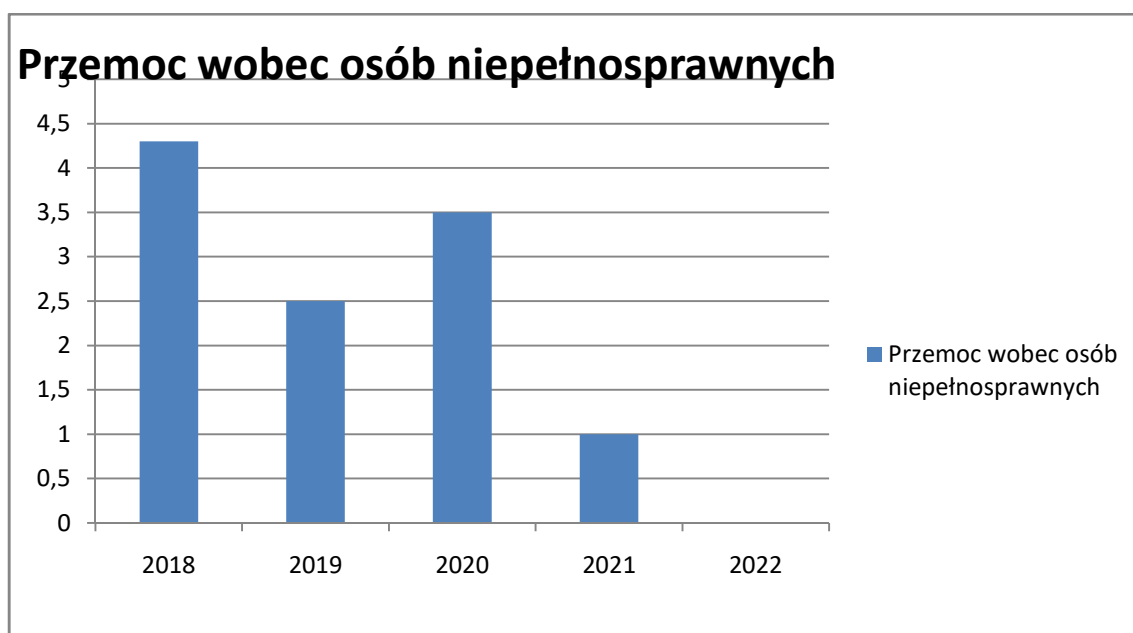

Na terenie Gminy Miejska Górka w latach 2018-2022 zdiagnozowano problem przemocy wobec seniorów oraz osób niepełnosprawnych, głównie w formie przemocy fizycznej, psychicznej oraz zaniedbania.

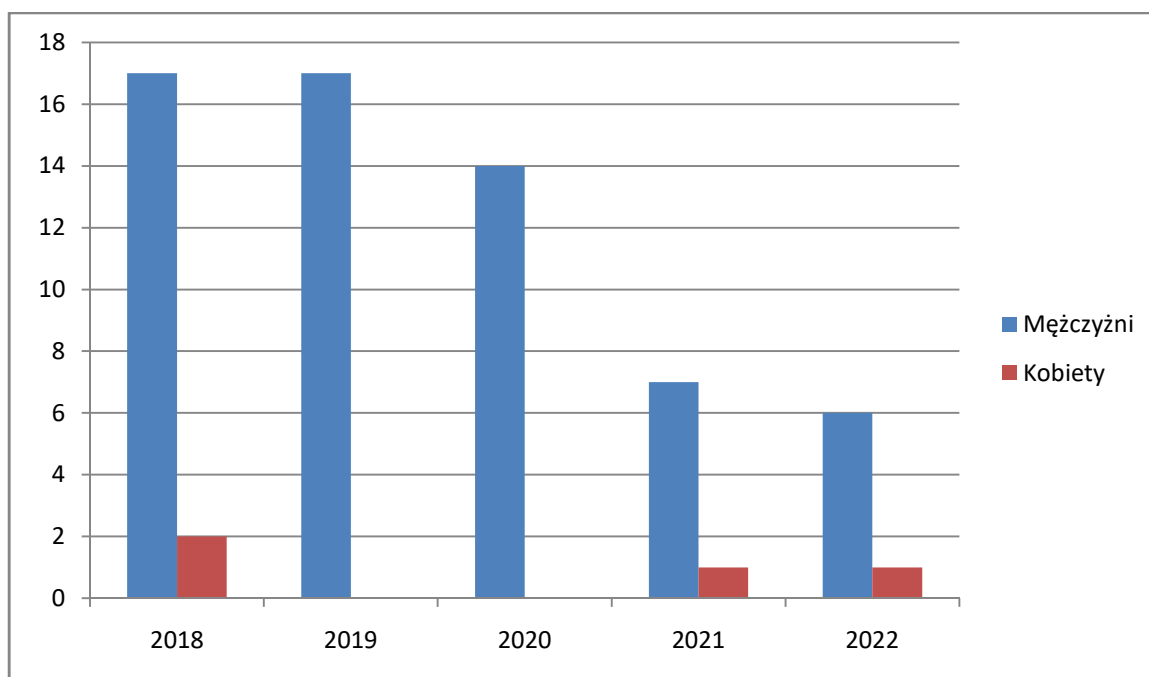
Wykres 5 - Przemoc wobec osób starszych w latach 2018-2022 (stan na dzień 30-11-2022)

Wykres 6 - Przemoc wobec osób niepełnosprawnych w latach 2018-2022 (stan 30-11-2022)

W gminie Miejska Górka osobami najczęściej stosującymi przemoc są mężczyźni
 Wykres 7 - Sprawcy przemocy domowej w latach 2018-2022 (stan na dzień 30-11-2022)

Najwięcej ujawniono przypadków stosowania przemocy przez osoby w wieku produkcyjnym, jedynie w rzadziej osoby po 67 roku życia.

Według danych zebranych na podstawie procedury „Niebieskie Karty” mężczyźni najczęściej stosowali przemoc wobec swoich żon, konkubin oraz rodziców. Kobiety jako sprawczynie przemocy najczęściej znęcały się nad małżonkami, konkubentami dziećmi albo rodzicami/teściami.

Sprawcy przemocy w rodzinie w latach 2018- 2022 wielu przypadkach borykali się z problemem nadużywania alkoholu.

Jeśli chodzi o działania podjęte wobec sprawców przemocy w rodzinie w Gminie Miejska Górka w większości przypadków sprawa przemocy została zgłoszona dzielnicowemu KPP lub innemu funkcjonariuszowi Policji, pracownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej następnie została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty”. Ponadto sprawcy przemocy otrzymywali skierowanie do psychologa/terapeuty, były kierowane wnioski do Prokuratury Rejonowej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądu Rodzinnego. Były również podejmowane inne działania, takie jak rozmowy wspierające/korygujące. Wśród działań podejmowanych

na rzecz ofiar przemocy w rodzinie znalazły się porady psychologa. Ponadto osoby kierowane były do lekarza, w tym psychiatry. Do innych działań należały: pomoc prawna, mediacje, pomoc pedagoga szkolnego, terapia indywidualna i socjoterapia, pomoc rzeczowa, szkolne programy profilaktyczne, wypoczynek letni dla dzieci z programami profilaktycznymi.

Podsumowując, w Gminie Miejska Górka dominującą formą przemocy jest znęcanie się fizyczne i psychiczne, ofiarami przemocy najczęściej są kobiety. Wobec ofiar przemocy najczęstszą formą udzielanej pomocy było skierowanie do psychologa. Najczęściej sprawcami przemocy byli mężczyźni, którzy swoją agresję kierowali wobec żon i konkubin. Przemoc wobec dzieci częściej stosowały natomiast kobiety. Sprawca przemocy został określony jako osoba w wieku produkcyjnym, posiadająca problem z nadużywaniem alkoholu.

IV. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Miejska Górka .

Cel realizowany będzie w oparciu o następujące cele szczegółowe:

Cel I. Rozwijanie działań mające na celu pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie;

Cel. II. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz podejmowanie działań wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie;

Cel. III. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Miejska Górka na temat zjawiska przemocy oraz uwrażliwienie świadków przemocy;

Cel. IV. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele realizowane będą zarówno przez oddziaływania profilaktyczne, jak też przez szybkie rozpoznanie zjawiska przemocy w rodzinie, a następnie przywrócenie osobom doznającym przemocy zdolności w zakresie godnego i bezpiecznego funkcjonowania w rodzinie. Zakłada się aktywne włączenie w realizację Programu wszelkich służb mających styczność w codziennej pracy z rodziną. Ważnym elementem rozwoju systemu ochrony i pomocy jest kompleksowe wsparcie osób zagrożonych przemocą, ale również reintegracja i praca nad sprawcą stosującym przemoc. W Programie położono nacisk na profesjonalizację działań przedstawicieli służb społecznych i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, aby poprzez wzrost ich kompetencji zwiększyć efektywność oddziaływań całego systemu.

V. ADRESACI PROGRAMU

Program jest skierowany do społeczności lokalnej z terenu gminy Miejska Górka , a w szczególności do:

- osób doznających przemocy, w tym do dzieci i innych osób zależnych (do tych grup należy zaliczyć oprócz dzieci, także osoby niepełnosprawne, osoby starsze, a także pozostałe niesamodzielne osoby wymagające opieki innych),
- osób stosujących przemoc,
- świadków przemocy,
- rodzin zagrożonych przemocą,
- rodzin, które chcą promować postawy rodzicielskie wolne od przemocy.

Inne podmioty objęte realizacją programu:

- pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- nauczyciele i pedagodzy,
- funkcjonariusze Policji,
- członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- pracownicy służby zdrowia,
- członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

W Gminie Miejska Górka bezpośrednim realizatorem programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2023-2026 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Miejskiej Górcie , ul. Rynek 33, 63-910 Miejska Górka. Ośrodek za pośrednictwem istniejącego Zespołu Interdyscyplinarnego włączy w poszczególne działania instytucje oraz osoby wymienione w ramach koalicji lokalnej:

W skład koalicji lokalnej wchodzi między innymi:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miejskiej Górcie,
- Komenda Powiatowa Policji, Komisariat Policji w Miejskiej Górcie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rawiczu,

- Placówki Opieki Zdrowotnej w Miejskiej Górcie,
- Placówki Oświatowe Gminy Miejska Górka,

W trakcie realizacji Programu do koalicji mogą wejść także inne instytucje, osoby prawne, mające wpływ na realizację poszczególnych zadań.

VII. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania – zdaniem specjalistów rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce ze względu na negatywne skutki – zdrowotne, emocjonalne i społeczne. Zapobieganie przemocy wymaga wdrożenia szerokiego, zorganizowanego i zaplanowanego programu, którego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

Podstawowymi założeniami są:

- Zatrzymanie przemocy
- Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary
- Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła ofiara
- Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka
- Nie ma żadnego usprawiedliwienia przemocy
- Zrozumiałe i dopuszczalne są wahanie i niekonsekwencja w zachowaniu i postanowieniach ofiary.

CEL I	Rozwijanie działań mających na celu pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie
Działania	Pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie poprzez zapewnienie ciągłości pracy Zespołu Interdyscyplinarnego wraz z jego zadaniami Praca z osobami doświadczającymi przemocy, realizacja procedury „Niebieskie Karty” Poradnictwo specjalistyczne: prawne, psychologiczne, socjalne, medyczne dla osób doświadczających przemocy Realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie
Beneficjenci	Program kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób z

	niepełnosprawnościami lub osób niesamodzielnych)
Wskaźniki realizacji	Liczba interwencji Liczba osób, którym udzielono pomocy Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie
Realizatorzy	Pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej Nauczyciele i pedagodzy Funkcjonariusze Policji Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Pracownicy służby zdrowia Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego
Termin realizacji	2023-2026
CEL II	Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz podejmowanie działań wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie
Działania	Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych, Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc, Kierowanie wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie zastosowania obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu, Realizację działań podejmowanych w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”.
Beneficjenci	Program kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc
Wskaźniki realizacji	Liczba osób zatrzymanych przez Policję w związku z przemocą w rodzinie, Liczba udzielonych informacji, porad i konsultacji, Liczba sprawców objętych programami korekcyjno-edukacyjnymi, Liczba i rodzaj pomocy udzielanej ofiarom przemocy w rodzinie, Liczba osób którym udzielono wsparcia instytucjonalnego, Liczba zgłoszonych wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
Realizatorzy	Policja

	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki służby zdrowia, Placówki oświatowo-wychowawcze. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Rawiczu
Termin realizacji	2023-2026
CEL III	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Miejska Górka na temat zjawiska przemocy oraz uwrażliwienie świadków przemocy
Działania	<p>Udostępnianie do publicznej wiadomości na stronie http://www.ops.miejska-gorka.pl informacji o miejscach, w których świadczona jest pomoc dla osób doznających przemocy w rodzinie, realizowanych programach poświęconych zjawisku przemocy, organizowanych szkoleniach, konferencjach, projektach na terenie</p> <p>Profilaktyka i edukacja w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowana do różnych grup społecznych,</p> <p>Realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży na temat wyrażania uczuć, asertywności, komunikacji, rozwiązywania problemów bez przemocy, Promowanie zachowań nieagresywnych i społecznie pożądanых wśród dzieci i młodzieży,</p> <p>Akcje informacyjne podczas pikników i festynów rodzinnych na terenie gminy Miejska Górka</p>
Beneficjenci	Program kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
Wskaźniki realizacji	Liczba rozpowszechnionych ulotek, broszur, plakatów, Liczba spotkań informacyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie, w szkole, w środowisku rówieśniczym, liczba pikników i festynów podczas których przeprowadzone były akcje informacyjne i promocyjne
Realizatorzy	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	Placówki oświatowo-wychowawcze Ośrodek Kultury Sportu i Aktywności Lokalnej Kościoły
Termin realizacji	2023-2026
CEL IV	Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
Działania	<p>Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w celu podniesienia umiejętności pracy z klientem i lepszego radzenia sobie ze stresem,</p> <p>Szkolenia grup zawodowych przedstawicieli służb i instytucji z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla potrzeb współpracy w zespołach interdyscyplinarnych,</p> <p>Szkolenie z zakresu współpracy w zespołach interdyscyplinarnych,</p> <p>Doskonalenie współpracy między instytucjami i organizacjami w zakresie pomocy i wsparcia udzielanego osobom uwikłanym w przemoc,</p> <p>Gromadzenie informacji dot. sytuacji rodzin wymagających pomocy Zespołu Interdyscyplinarnego,</p> <p>Opracowanie planu działań interwencyjnych i pomocowych wobec osób/rodzin potrzebujących pomocy i podział zadań wg kompetencji służb,</p> <p>Monitoring sytuacji rodzin wymagających interwencji Zespołu Interdyscyplinarnego oraz działań podejmowanych przez poszczególne służby, wypracowanie i wdrożenie narzędzi do badania skuteczności podejmowanych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i inicjowanie i koordynowanie działań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.</p>
Beneficjenci	Program kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Wskaźniki realizacji	Liczba przeprowadzonych szkoleń – liczba uczestników szkoleń

Realizatorzy	Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rawiczu
Termin realizacji	2023-2026

VIII MONITORING PROGRAMU I EWALUACJA PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie funkcjonujący w sposób przedstawiony w niniejszym dokumencie obejmuje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pracy z ofiarami i sprawcami przemocy domowej. Systemu pokazuje wysoki stopień jego zorganizowania, a przedstawione procedury – spójność działań profilaktycznych, prewencyjnych, interwencyjnych i pomocowych wobec ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Istotą efektywności funkcjonowania Programu jest realizacja zadań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb mieszkańców gminy, zgodnie z przyjętymi procedurami oraz stała współpraca uczestników Programu i monitoring działań. Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości polityki społecznej lub programu; dane te mają być wykorzystane przy podejmowaniu decyzji dotyczących tej polityki czy programu. Uzyskane informacje powinny być przydatne dla planowania, rozwoju i realizacji aktualnie przeprowadzonego programu. Ewaluacja jest więc procesem, który rozpoczyna się już w momencie tworzenia programu/projektu. Wtedy bowiem podejmuje się decyzję co do obszarów ewaluacji i sposobu jej przeprowadzania (tworzenie narzędzi, gromadzenie dokumentacji). W trakcie realizacji projektu trwa ciągła analiza połączona z oceną jakości wykonywanych zadań.

IX ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy Miejska Górka , oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.